

SYSTEMATICKÝ PŘEHLED A METAANALÝZA EPIDEMIOLOGICKÝCH DŮKAZŮ VE 20. STOLETÍ O VZTAZÍCH KOUŘENÍ A RAKOVINY PLIC

Epidemiologické studie popisující souvislosti mezi kouřením a rakovinou plic publikované do r. 2000 byly získávány ze zdrojů Medline a dalších. Údaje, určující výběr prací pro metaanalýzu, zahrnovaly: typ studie, způsob stanovení expozice, histologický typ rakoviny a standardizaci matoucích faktorů. Srovnávány byly soubory nekuřáků, osob někdy v životě kouřících, bývalých a stávajících kuřáků cigaret, dále kuřáků dýmek a doutníků. Byl rovněž hodnocen vztah dávky a účinku. Výsledky byly vyjádřeny jako relativní riziko (RR), případně OR a 95% interval spolehlivosti. Studie je velmi obsáhlá, zahrnuje nejen textovou část, ale i bohaté tabulkové přílohy. Pozoruhodnou zajímavostí této studie bylo, že ji finančně podporovala firma Philip Morris.

Do metaanalýzy bylo zahrnuto celkem 287 publikací, které splňovaly výše uvedená kritéria. Hlavní výsledky hodnocení:

Soubor	RR	95% CI
osoby, které někdy kouřily	5,50	5,07–5,96
bývalí kuřáci	4,30	3,93–4,71
stávající kuřáci	8,43	7,63–9,31
kuřáci dýmek, doutníků	2,92	2,38–3,57
typ nádoru	sqamocelulární	16,91
	adenokarcinom	4,21
		3,32–5,34

Hodnoty relativního rizika byly podobné pro obě pohlaví. Signifikantní vztah kouření a rakoviny plic se projevil ve všech světových regionech, nejsilnější byl v USA, nejslabší v Asii. Podobně byl vztah nalezen ve všech typech epidemiologických studií, vyšší RR bylo ve studiích prospektivních. Byl jednoznačně potvrzen vztah dávky (počet denně vykouřených cigaret) a účinku, také k době kouření, k mladšímu věku zahájení pravidelného kouření. Ve studiích, které sledovaly typ cigaret, byl nalezen i vztah k obsahu dehtu. U bývalých kuřáků korelovalo snížení RR s délkou doby abstinence.

V závěru autoři deklarují, že asociace rakoviny plic s kouřením je silná, průkazná pro všechny histologické typy rakoviny plic; byla prokázána i souvislost s mírou expozice. Naopak výsledky nebyly ovlivněny standardizací možných matoucích faktorů. Statistické hodnocení, které bylo provedeno pečlivěji než předchozí podobné analýzy, potvrzuje kauzalitu vztahu kouření a rakoviny plic.

Publikaci vybral do svého pravidelného Bulletinu (33. edice) kanadský odborník Stan Shatenstein, který dodává: „Nice to see tobacco money well spent for a change.“

Lee PN, Forey BA, Coombs KJ. Systematic review with meta-analysis of the epidemiological evidence in the 1900s relating smoking to lung cancer. BMC Cancer. 2012 Sep 3;12:385.

Prof. MUDr. D. Hrubá, LF MU, Brno